

LUND UNIVERSITY

Kulturstrategi för Malmö 2014 - 2020

Lyrevik, Anna

2014

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Lyrevik, A. (2014). *Kulturstrategi för Malmö 2014 - 2020*.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

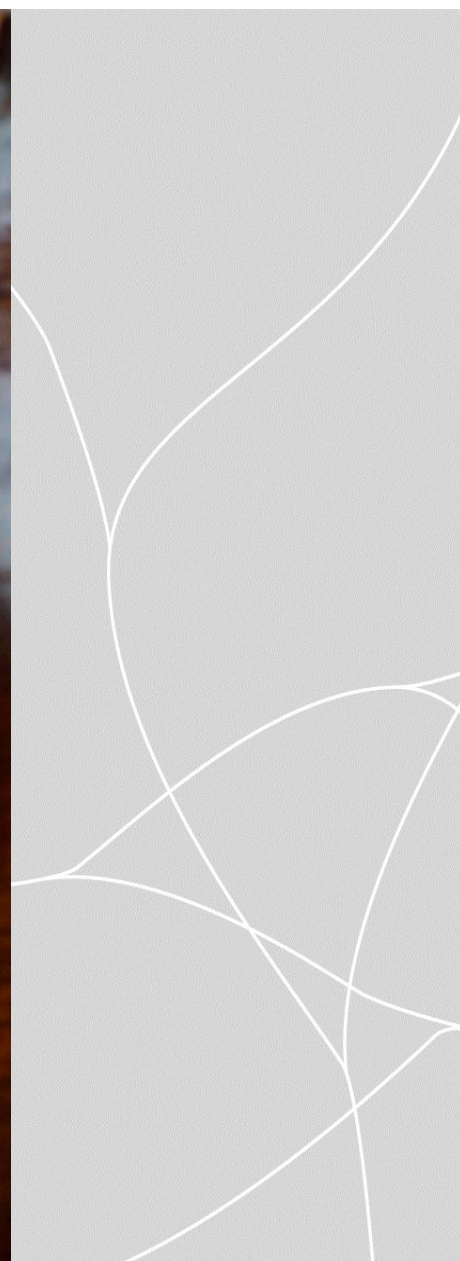
Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Kulturstrategi för Malmö 2014 - 2020

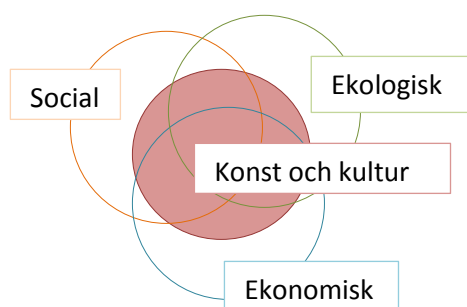
Upprättad
Datum: 2014-05-21
Version: 2.3
Ansvarig: Anna Lyrevik
Förvaltning: Kulturförvaltningen
Enhet: Kulturkansliet

Innehållsförteckning

Varför en kulturstrategi?.....	3
Nuläge och utmaningar.....	4
Kulturmål för Malmö stad 2014 – 2020.....	6
Så här gör vi.....	8
Bilagor - FN:s kulturella rättigheter, nationella och regionala kulturpolitiska mål.....	9

Begreppet **hållbar utveckling** definieras i FN-rapporten *Vår gemensamma framtid* (1987) som samhällsutveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. De tre dimensionerna social, ekonomisk och ekologisk måste samverka för att utvecklingen ska vara långsiktigt hållbar.

I Malmökommissionens slutrapport 2013 föreslås hållbarhet som övergripande mått på samhällsutveckling. I *Miljöprogram för Malmö stad 2009 – 2020* slås fast att Malmö ska vara en hållbar stad i världsklass 2020. Konst och kultur påverkar hållbarhetens samtliga dimensioner.

Omslagsbilden är tagen av Ewa Levau.

Varför en kulturstrategi?

Inledning

Sedan våren 2012 har kulturförvaltningen på kulturnämndens uppdrag arbetat med att ta fram en kulturstrategi för Malmö. Ett brett dialogarbete har genomförts där stora delar av stadens organisation deltagit tillsammans med det breda kulturlivet och intresserade malmöbor. Även högskolevärlden, regionala aktörer, civilsamhället och näringslivet har engagerats.

Kulturen har ett eget värde. Kulturen är en mänsklig rättighet som staden vill tillförsäkra alla dess invånare. Konst och kultur påverkar den hållbara samhällsutvecklingens samtliga dimensioner. Vi strävar efter en kulturpolitik som ger människor meningsfullhet och inflytande och en kulturpolitik som stärker vår stads alla delar både för att utveckla Malmö och för att motverka och minska segregationens effekter. Därför är detta en strategi för hur staden i sin helhet kan stärkas med hjälp av konst och kultur.

Definition av konst och kultur

Med konst menar vi här i första hand uttryck, utövare och verksamheter inom konstarterna: litteratur, musik, scenkonst, bildkonst och film. Med kultur menar vi utöver dessa även kulturarv (som museer, arkiv, kulturminnen, kulturmiljöer, kulturhistoria och så vidare), verksamheter som bibliotek och folkbildning, verksamheter som ligger nära konstarterna (som design, hantverk, arkitektur), populärkulturella uttryck och verksamheter och människors eget skapande inom dessa områden.

Konst, kultur och samhällsutveckling

Den kulturella dimensionen av samhällsutveckling hjälper oss att förstå världen och oss själva. Konst och kultur ger viktiga nycklar till hållbar stadsutveckling och är centrala byggstenar för både stadens och enskilda invånares identitet, tillhörighet och gemenskap.

Konst och kultur kan få människor att se världen och sig själva genom andras ögon. Kultur ger individer och samhällen bättre förmåga att möta livet och dess förändringar. Kultur ger perspektivförskjutning, ifrågasättande, omprövning, empati, sammanhangsskapande och mening. Dessa förmågor är tätt kopplade till identitetsbildning, demokrati och solidaritet. De har också med individens förverkligande av sina möjligheter och drömmar att göra. Staden ska verka för att ge möjligheter och riva de hinder som står i vägen för alla människors rätt till detta.

Yttrandefrihet, konstnärlig frihet och varje människas rätt till kultur är grundförutsättningar, liksom att säkerställa rimliga levnadsvillkor och utvecklingsmöjligheter för konstnärer och kulturaktörer. Variationen i uttryck, verksamheter och aktörer är grunden för ett rikt kulturliv och måste värnas, lyftas fram och utvecklas.

Möta utmaningarna

Malmö behöver mer fokus på sociala och kulturella dimensioner av samhällsutvecklingen. Trots att Malmöborna mår allt bättre och blir allt friskare ökar skillnaderna mellan grupper med olika levnadsvillkor¹. Ökad interkulturell förståelse och kunskap² behövs, men också

¹ Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö, *Malmöns väg mot en hållbar framtid. Hälsa, välfärd och rättvisa* (slutrapport), Malmö stad 2013.

² Kunskap om och förståelse av olika personers språk, världsbild, livsåskådning, levnadssätt och förutsättningar.

ökad förmåga att hantera ständiga förändringar – inte minst den digitala utvecklingen. Internationella perspektiv behöver också beaktas.

Malmö behöver hitta sätt att balansera den ensidiga betoningen av hållbarhetens ekonomiska aspekter som idag sker på bekostnad av miljön, den sociala hållbarheten och diversiteten. Det behövs andra sätt att värdera och mäta, men också sätt att skapa rum för det omätbara och ge plats åt verksamheter som innehåller risktagande och oförutsägbarhet. Den pågående likriktningen parallellt med att de ekonomiska och sociala klyftorna ökar, kräver nya sätt att styra utvecklingen i en mer rättvis och inkluderande riktning.

Stärka hållbarheten

Stadens politik på kulturområdet kan inte längre enbart avse en avgränsad kultursektor. För att utveckla en starkare hållbarhet behöver konstnärliga och kulturella kompetenser ses och användas på fler och nya sätt. Därför behövs en kulturstrategi för *hela* Malmö stad, där verksamheterna tillsammans och med hjälp av konst och kultur förstärker utvecklingen mot en hållbar stad på alla plan. Kulturstrategin gäller hela Malmö stads organisation.

Det innebär ett arbete inriktat på att dels stärka malmöbornas möjligheter till meningsfulla liv, inflytande, samhörighet och identitet med hjälp av konst och kultur. Dels att stärka stadens utveckling och kreativitet med hjälp av konst och kultur. Det kan exempelvis röra arbetet inom skolan, äldreomsorgen, miljöarbetet, mottagandet av nya malmöbor, näringslivet, stadsmiljön och besöksnäringen.

I kulturstrategin föreslås övergripande kulturmål och strategier för att Malmö ska vara en hållbar stad i världsklass 2020³. Kulturstrategin är en kommunövergripande plattform som ska stärka och bredda möjligheterna för stadens konstnärer och kulturaktörer, öka malmöbornas möjligheter att själva bygga meningsfulla sammanhang och sätta stadens mänskliga tillväxt i centrum. Kulturmålen kan inte enbart nås genom insatser i Malmö stad utan kräver samverkan med andra organisationer och verksamheter. Verksamheter utanför Malmö stad inbjuds och uppmuntras att ställa sig bakom och arbeta efter kulturstrategins mål.

Kulturstrategin är den första i sitt slag i Malmö. Hela staden ska arbeta utifrån kulturstrategin för att öka livskvaliteten och livsmöjligheterna för dagens och morgondagens malmöbor och på så sätt bidra till att skapa ett jämställt och jämlikt Malmö. Kulturstrategin föreslås gälla 2014 – 2020.

Nuläge och utmaningar

Ökad hållbarhet med kultur

Med hållbarhet som övergripande mått på samhällsutveckling behövs helhetsperspektiv och ett bredare synsätt. En hållbar stad kan bara uppnås om Malmö antar utmaningarna för den sociala hållbarheten på fler och nya sätt. Att det allmänna kan leva upp till invånarnas kulturella behov och rättigheter är en väsentlig del av samhällets hållbarhet. Genom att i högre grad använda konstnärliga och kulturella uttryck kan Malmö bli starkare och mer hållbart.

Med en kulturstrategi kompletteras och utvecklas det arbete som hittills och i huvudsak varit kulturnämndens ansvar, men som nu blir en angelägenhet för hela staden. I kulturstrategin ses konst- och kulturlivets roll för staden i hela sin bredd. Konst och kultur blir viktiga redskap

³ "2020 är Malmö världsbäst på hållbar stadsutveckling", Miljöprogram för Malmö 2009 – 2020.

i stadens verksamheter för att bland annat utveckla demokratin, den sociala hållbarheten och stadens identitet och attraktionskraft.

Malmös kulturliv är spännande, varierat och väcker uppmärksamhet långt utanför stadens gränser. Här finns en intressant blandning av kulturinstitutioner och fristående aktörer av olika storlek och inriktning. En stor del av Skånes kulturella utveckling och tillväxt sker just i Malmö. Dessutom finns ett starkt intresse, deltagande och engagemang i konstnärliga och kulturella aktiviteter⁴.

2011 låg Malmö först av storstäderna bland de kommuner i landet som satsar mest på kultur per invånare⁵. Många verksamheter inom staden men utanför kulturförvaltningen arbetar aktivt med kulturverksamhet. I Malmö finns ett öppet, tillåtande och prövande arbetssätt som gagnar experimentlust och mod. Malmös aktörer är bra på att samarbeta och använda konstens och kulturens möjligheter, men kan bli bättre.

Ett antal utmaningar för Malmö ligger till grund för kulturstrategin:

- att öka inflytande, delaktighet och makten över sitt eget liv för Malmös invånare oavsett ålder
- att utgå ifrån Malmös unga, blandade befolkning
- att skillnaderna mellan grupper med olika levnadsvillkor ska minskas
- att uppnå ett mer jämlikt kulturutövande och kulturdeltagande över hela staden
- att nya värdemönster ska balansera hållbarhetens ekonomiska aspekter
- att konstnärers, kulturarbetares och kulturaktörers villkor behöver stärkas
- att Malmös roll som motor för regionens konstnärliga och kulturella förnyelse utvecklas
- att stärka och utveckla samverkan mellan kulturliv, utbildning och forskning
- att Malmö ska ha ett inkluderande kulturliv fritt från diskriminering

Barn och unga är en prioriterad målgrupp i arbetet med strategin.

⁴ Kulturintressemätningar genomförda för kulturförvaltningen 2011 och 2013 av Jema Kulturundersökningar.

⁵Enligt Myndigheten för kulturanalys, Kulturfakta 2012:1.

Kulturmål för Malmö stad 2014 - 2020

VISION: MALMÖ – DÄR KONST OCH KULTUR GÖR SKILLNAD

2020 är Malmö en kulturellt aktiv stad där det är lätt att vara både kulturutövare och kulturdeltagare. Malmöborna är mer kreativa och upplever ökad delaktighet, samhörighet och ökat välbefinnande. Det är lätt att finna och skapa meningsfulla sammanhang och upplevelser i hela Malmö. Malmöborna har ökade och jämlika möjligheter att delta i konst- och kulturlivet. Det är lätt att utveckla sina möjligheter och förmågor oavsett bakgrund, position i samhället och andra förutsättningar.

Med utgångspunkt i konsten och kulturområdet ska kulturverksamhet och kreativt skapande berika och utveckla hela staden. Yttrandefrihet, konstnärlig frihet och varje människas rätt till kultur är grundförutsättningar.

Övergripande strategi

Malmös hållbarhet ska utvecklas och stärkas med hjälp av konst och kultur.

- Mål: 2020 har Malmös hållbarhet stärkts med hjälp av konstnärliga och kulturella processer och uttryck.

Delstrategier

1 VISION: I MALMÖ ÄR DET LÄTT ATT VARA MED

I Malmö använder vi⁶ konstnärliga och kulturella uttryck för att öka människors delaktighet, makt över sitt eget liv, inflytande, livskvalitet och livsmöjligheter.

- Mål: 2020 är Malmö den stad i landet där befolkningen - oavsett position i samhället, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder - upplever sig ha bäst förutsättningar att delta, inspireras och engagera sig i konstnärliga och kulturella upplevelser och aktiviteter.
- Mål: 2020 är Malmö landets mest kulturellt aktiva stad⁷.

2 VISION: I MALMÖ VILL MÄNNISKOR VARA

I Malmö använder vi konstnärliga och kulturella uttryck för att utveckla stadens attraktionskraft – Malmö är en stad där man vill leva, bo och verka.

⁶ Med "vi" avses i första hand Malmö stad, men även intressenter och samarbetspartners utanför Malmö stads organisation inbjuds och uppmanas att ställa sig bakom och arbeta efter kulturmålen.

⁷ I betydelsen mest kulturellt aktiva befolkning (enligt ett kulturindex som ger ett övergripande mått på hur kulturellt aktiv en stads befolkning är). Det innebär en förflyttning från dagens (2012) plats 4 till plats 1 av landets 34 större städer. Mätningen utgår från SOM-undersökningar 2003-2012.

- Mål: 2020 är konstnärliga och kulturella faciliteter, aktiviteter och upplevelser en starkt bidragande orsak till att flytta till Malmö, bo kvar, men också att vilja leva och verka här.

3 VISION: I MALMÖ ÄR DET LÄTT ATT VARA KULTURAKTÖR

I Malmö ges konstnärer och kulturaktörer goda villkor att verka, utvecklas och synas.

- Mål: 2020 är Malmö den stad i landet där kulturaktörer upplever sig ha bäst förutsättningar att verka och delta i stadens utveckling.
- Mål: 2020 är konstnärliga och kulturella faciliteter, aktiviteter och upplevelser synliga, uppmärksammade och integrerade i stadens utveckling men också i hela Malmö.

4 VISION: I MALMÖ ÄR TANKEN OCH ORDET FRIA

I Malmö använder vi konstnärliga och kulturella uttryck för att ge perspektiv på och reflektera över vart staden och samhället är på väg.

- Mål: 2020 är kulturdebatten och det offentliga samtalet tydligt och synligt och bidrar till stadens självförståelse och utveckling.
- Mål: 2020 är konstnärerna och kulturaktörerna i staden uppmärksammade lokalt, regionalt, nationellt och internationellt för sin relevans, aktualitet och djärvhet.

5 VISION: I MALMÖ ÄR DET LÄTT ATT UTVECKLAS OCH VARA KREATIV

I Malmö använder vi konstnärliga och kulturella uttryck för att utveckla den samlade kreativiteten och kunskapsutvecklingen.

- Mål: 2020 bidrar konstnärliga och kulturella uttryck och verksamheter till kunskapsutvecklingen och malmöbornas skolresultat och bildningsnivå.

Så här gör vi

Hela Malmö stads organisation har ett gemensamt ansvar för att kulturstrategins mål och intentioner blir verklighet. Samarbetet mellan nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag ska utvecklas så att arbetet sker på ett enkelt och genomtänkt sätt. För att arbetet ska bli framgångsrikt krävs att malmöborna blir delaktiga och att samverka med civilsamhälle och andra aktörer utvecklas.

Varje nämnd och styrelse har ansvar för att uppfylla de delar av kulturstrategin som berör den egna verksamheten. Nämnder och styrelser ska bryta ner kulturmålen till nämndsmål anpassade till respektive ansvarsområde. Uppföljningen av kulturmålen integreras med övrig uppföljning och följer Malmö stads redovisningsstruktur.

STEG 1. Under 2015 – 2016 ska kulturnämnden i dialog med övriga nämnder och styrelser ta fram en handlingsplan för 2016 – 2020 att beslutas i fullmäktige. Handlingsplanen ska innehålla prioriterade och tidssatta åtgärder som leder till uppfyllande av kulturmålen. Under 2015 – 2016 ska kulturnämnden också driva, och vid behov initiera, kommunövergripande nätverk som kan verka under hela implementeringsprocessen för att säkerställa en gemensam inriktning och samverkan.

STEG 2. Under 2016 – 2020 ansvarar varje nämnd, förvaltning, styrelse och bolag för genomförande och måluppfyllnad utifrån kulturmålen och den i dialog framtagna handlingsplanen.

Kompetensutvecklingen sker i första hand genom att koppla in de konstnärliga och kulturella uttryck som finns i staden – inom exempelvis kulturförvaltningen, andra delar av Malmö stad, det breda kulturlivet och högskolevärlden.

Kulturnämnden ansvarar för revidering av dokumentet.

Bilagor - FN:s kulturella rättigheter, nationella och regionala kulturpolitiska mål

Kulturella rättigheter enligt FN

I FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna finns ett antal artiklar som särskilt rör de kulturella rättigheterna. De gäller för var och en oavsett kön, ålder, etnisk eller kulturell bakgrund, språk, religion, sexuell läggning, politisk uppfattning, social ställning, funktionsnedsättning eller hälsostatus.

Artikel 19: Var och en har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att utan ingripande hysa åsikter samt söka, ta emot och sprida information och idéer med hjälp av alla uttrycksmedel och oberoende av gränser.

Artikel 22: Var och en har, i egenskap av samhällsmedlem, rätt till social trygghet, och är berättigad till att de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som krävs för hävdandet av hans eller hennes människovärde och utvecklingen av hans eller hennes personlighet, förverkligas genom nationella åtgärder och mellanfolkligt samarbete i enlighet med varje stats organisation och resurser.

Artikel 27: (1) Var och en har rätt att fritt delta i samhällets kulturella liv, att njuta av konst samt att få ta del av vetenskapens framsteg och dess förmåner. (2) Var och en har rätt till skydd för de ideella och materiella intressen som härrör från vetenskapliga, litterära och konstnärliga verk till vilka han eller hon är upphovsman.

FN:s Barnkonvention

Artikel 13: Yttrande- och informationsfrihet. Barnet skall ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att oberoende av territoriella gränser söka, motta och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer.

Artikel 30: Minoritets- och urbefolkningsbarn. I de stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter eller personer som tillhör en urbefolkning skall ett barn som tillhör en sådan minoritet eller urbefolkning inte förvägras rätten att tillsammans med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, att bekänna sig till och utöva sin egen religion eller att använda sitt eget språk.

Artikel 31: Vila och fritid. (1) Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder samt rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. (2) Konventionsstaterna skall respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och skall uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet samt för rekreations- och fritidsverksamhet.

FN:s Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Artikel 30 Deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott

Konventionsstaterna erkänner rätten för personer med funktionsnedsättning att på lika villkor som andra delta i kulturlivet och ska vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning

- a) bereds tillgång till kulturella produkter i tillgänglig form,
- b) bereds tillgång till tv-program, film, teater och annan kulturell verksamhet i tillgänglig form, samt
- c) bereds tillträde till platser för kulturella föreställningar eller tjänster, såsom teatrar, museer, biografier, bibliotek och turistservice och så långt som möjligt till minnesmärken och platser av nationell kulturell betydelse.

Konventionsstaterna ska vidta ändamålsenliga åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska få möjlighet att utveckla och använda sin kreativa, artistiska och intellektuella förmåga, inte endast i eget intresse utan även för samhällets berikande.

Konventionsstaterna ska vidta alla ändamålsenliga åtgärder i enlighet med internationell rätt för att säkerställa att lagar till skydd för immateriella rättigheter inte utgör ett oskäligt eller diskriminerande hinder för tillgång till kulturella produkter för personer med funktionsnedsättning.

Personer med funktionsnedsättning ska ha rätt på lika villkor som andra till erkännande av och stöd för sin särskilda kulturella och språkliga identitet, däribland teckenspråk och dövas kultur.

Nationella kulturpolitiska mål

Enligt de nuvarande nationella kulturpolitiska målen (antagna av Riksdagen 2010) ska kulturen vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjligheter till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

Regionala kulturpolitiska mål

Region Skånes kulturpolitik ska bidra till ett dynamiskt, öppet och demokratiskt samhälle präglad av humanistiska värderingar, bred medborgardialog och intresse för gårdagens, dagens och morgondagens mångfald av uttryck. Den ska ge identitet och hemhörighet samt skapa social gemenskap. Kulturen ska upplevas som en kraft som bidrar till individens och samhällets utveckling och välfärd.

Konstnärens och det konstnärliga uttryckets frihet ska värnas och stödjas också när det utmanar och provocerar rådande normer. Kulturinstitutionernas professionella integritet är en förutsättning för en dynamisk utveckling av hela kultursektorn. Den skånska kulturella mångfalden ska bejakas och ge avtryck i Öresundsregionen, nationellt och internationellt. Kulturen ska vara livskraftig i alla delar av Skåne och bidra till att ge människor ett gott liv oavsett ålder, genus, etnicitet och intressen. Eget skapande ska uppmuntras. Kulturen som näring ska stimuleras. Kulturen ska genom insikten om dess betydelse vara ett högt prioriterat politikområde i Skånes 33 kommuner och i Region Skåne.